

žalobě obsažených, ať teprve při hlavním přeličení se vyskytnuvších spatřovati, nikterak vázán právním názorem obžalobcovým, aby zkoumal, zda nezakládá onen výrok skutkovou povahu právě uvedeného přechinu. Ježto soud nalézací tak neučinil, jest také tento napadený sprostující výrok ve smyslu zmatku čís. 9 a) Šu 281 tr. ř. zmatečným. Bylo tedy rozsudek i v tom směru zrušiti. Jelikož neobsahuje postačitelých zjištění zejména po stránce subjektivní, nelze rozhodnouti ve věci samé a bylo proto věc vrátiti soudu první stolice, aby ji i v tom směru znova projednal a o ní rozhodl.

Čís. 1901.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.)

Ke skutkové podstatě přechinu podle druhého odstavce čís. 1 Šu 11 zákona stačí po stránce subjektivní vědomí pachatelovo, že obvinění je takové povahy, že tím ohrozí vážně čest presidenta republiky; animus injuriandi se nevyžaduje.

Výrok: »Orli jsou pakáž, patří je postřílet« jest popuzováním proti jednotlivým skupinám obyvatelstva pro jejich náboženství ve smyslu Šu 14 čís. 2 zákona.

Výrok: »Dobře president republiky řekl, že orli jsou největší pakáž« jest urážkou presidenta republiky podle Šu 11 čís. 1 odstavec druhý zákona.

(Rozh. ze dne 18. února 1925, Zm II 596/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Uh. Hradišti ze dne 29. října 1924, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným přechinem podle Šu 11 čís. 2 a Šu 14 čís. 2 zákona ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.

Důvody:

Zmateční stížnost dovolává se důvodů zmatečnosti čís. 5, 9 a), 10 Šu 281 tr. ř. Podnět k uplatňování zmatku čís. 5 a 10 zavedl zmateční stížnosti rozsudkový výrok, jímž by stěžovatel uznán vinným přechinem podle Šu 11 čís. 2 zákona na ochranu republiky a v němž se, jakž ostatně i v příslušné části jeho rozhodovacích důvodů praví, že obžalovaný pronesl obvinění o presidentu republiky před více lidmi. Zmateční stížnost jednak vytýká proto rozsudku neúplnost a vnitřní rozpor, jednak namítá, že bylo stěžovatele odsouditi jen pro přestupek podle Šu 11 čís. 1 zákona na ochranu republiky. Než ono rčení rozsudku »před více lidmi«, které arci ke skutkové podstatě zmíněného přechinu nepřiléhá, je vysvětlitelno zřejmě pouhým nedopatřením a má správně zníti »veřejně«. Vychází z rozsudkových zjištění na jevo, že stěžovatel pronesl oba výroky: »Ti orli, to je ta největší pakáž (banda), to patří všecino postřílet« a »Dobře pan president republiky řekl, že je to ta největší pakáž« bezprostředně za sebou, tudíž i za týchž vnějších okolností.

V rozsudkovém výroku, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem podle §u 14 čis. 2 zákona na ochranu republiky pak se praví, že obžalovaný veřejně popuzoval k násilnostem proti jednotlivým skupinám obyvatelů pro jejich náboženství, a zmateční stížnost ani se nepokouší dovoditi nesprávnost tohoto výroku ať již po stránce skutkové, ať ve směru právním. Podobný pokus byl by však vůbec, tedy i pokud jde o výrok, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem podle §u 11 čis. 2 zákona na ochranu republiky, nemístným, neboť dotyčná skutková zjištění rozsudková nasvědčují tomu, že oba výroky proneseny byly stěžovatelem veřejně, ať již ve shromáždění nebo před zástupem (§ 39 čis. 2 zákona na ochranu republiky). Proneslť je stěžovatel podle rozsudkového zjištění, prodlévaje mezi vítacím publikem, to jest mezi účastníky slavnostního uvítání presidenta republiky na nádraží v K. Další rozsudkové zjištění, dle něhož nastalo po stěžovatelově projevu mezi přítomnými roztrpčení a rozrušení a dle něhož svědek Alois D. cítil se kromě jiných hrubě uražen, dovoluje bezpečný závěr, že výrok stěžovatelův mohl slyšeti a také slyšel takový počet současně přítomných lidí, který odpovídá zákonnému pojmu shromáždění (zástupu). Žjevu, že výrok ten pouze dvě osoby potvrdily jako svědci, dovolává se tedy zmateční stížnost neprávem na oporu svého tvrzení, že prý výrok také slyšely jen ony dvě osoby. Důvody zmatečnosti čis. 5 a 10 §u 281 tr. ř. uplatňuje tudíž zmateční stížnost neprávem.

Rozsudkový výrok, jímž čin stěžovatelův, jeho výrok »Dobře pan president řekl, že je to (Orli) ta největší pakáž«, podřaděn byl skutkové podstatě přečinu podle §u 1 čis. 2 zákona na ochranu republiky, napadá zmateční stížnost, dovolávajíc se důvodu zmatečnosti čis. 9 a) §u 281 tr. ř., námitkou, že stěžovatel, pronášeje onen výrok, nejen nejednal z rozhodnutí, napadnouti presidenta republiky a v úmyslu ho uraziti, nýbrž že se stěžovateli nedostávalo ani vědomí, že svým výrokem ohrožuje vážně čest presidenta republiky. Předeslati dužno, že zmateční stížnost je mylného právního názoru, že každá urážka presidenta republiky vyžaduje, má-li se státi trestnou podle §u 11 zákona na ochranu republiky, pachatelův úmysl, uraziti presidenta republiky. Stačíť ke skutkové podstatě přečinu podle druhého odstavce čis. 1 §u 11 zákona na ochranu republiky po stránce subjektivní již pachatelovo vědomí, že obvinění jím pronesené je takové povahy, že tím ohrozí vážně čest presidenta republiky. (Milota: Zákon na ochranu republiky, str. 45). Rozsudek vychází sice rovněž z názoru, v jeho rozhodovacích úvodech výslovně naznačeného, že se ke skutkové podstatě přečinu, o který jde, vyžaduje pachatelova úmyslnost, neboli, jak se tamtéž dále praví, aby obvinění vyvěralo z vědomí a vůle útočnickovy, a dochází k závěru, že stěžovatel jednal, pronášeje závadný výrok, z rozhodnutí, by tím (dotyčným obviněním) napadl urážlivě nynějšího představitele vládní formy republikánské. Než, nehledě k tomu, že tímto závěrem zjišťuje rozsudek vlastně dokonce více, než zjistiti bylo s hlediska shora naznačeného správného názoru právního zapotřebí k subjektivní podstatě přečinu, jímž byl stěžovatel vinným uznán, rozsudek zjišťuje mimo to i takové skutečnosti, které zjistiti jevílo se nutným při onom správném posouzení výroku stěžovatelova. Podle rozsudkového zjištění stěžovatel především, jak sám připustil, věděl, že president republiky

výroku o Orlech, přikládaného mu stěžovatelem, ani nepronесl ani nenapsal. V rozhodovacích důvodech zdůrazňují se dále případně různé nemístné, nepřístojné a pozornost budivší poznámky, které stěžovatel dle předchozího zjištění rozsudkového činil mezi vítacím publikem již od počátku, připomíná se dále rovněž vhodně, že stěžovatel pronесl výrok, aniž byl kým v okolí dotčen.

Obvinění, ohrožující vážně čest presidenta republiky, spatřuje rozsudek ve výroku stěžovatelově proto, že jím stěžovatel obvinil presidenta republiky z původcovství slov, pro něž by se napadená strana (Orelstvo) domáhala věrojatně zadostiučinění. S tímto závěrem dlužno v podstatě souhlasiti, neboť slova, přikládaná stěžovatelem presidentu republiky, značila by nanejvýš hrubou urážku, nadávku, směřující proti celé počtem značné části obyvatelstva. Sama zmateční stížnost označuje slova ta jako vulgární. Stěžovatel, mluvě o »panu presidentu« nijak nenaznačil, že domnělý výrok vkládal presidentu republiky do úst pro dobu, než se jím byl stal. Dospěl proto nalézací soud volným, při tom však samotnému doslovu i smyslu stěžovatelova výroku plně odpovídajícím výkladem výroku toho podle §u 258 tr. ř. právem k dalšímu rozsudkovému závěru, podle něhož byla stěžovatelovým výrokem vážně ohrožena čest presidenta republiky jako představitele moci a hlavy státu pro domnělou neobjektivnost jeho vlády k jednotlivým skupinám národa. Ony shora dle rozsudkových zjištění uvedené skutečnosti ve spojení s posléz nastíněnými úvahami rozsudkovými opravňovaly však nalézací soud ke konečnému závěru rozsudkovému, dle něhož jsou takto prokázány pojmové náležitosti skutkové podstaty přečinu, jímž byl stěžovatel vinným uznán, také po stránce subjektivní, zejména potud, že stěžovatel si byl toho vědom, že svým obviněním ohrozí vážně čest presidenta republiky. Z hořejších úvah jest však zároveň zjevnou také bezpodstatnost podrobných vývodů, o něž opírá zmateční stížnost námitku, že si stěžovatel této povahy obvinění, jím pronесeného, nebyl vědom. Se shora dotčeným závěrem rozsudkovým, dle něhož šlo o obvinění z neobjektivnosti vlády presidenta k jednotlivým skupinám národa, nelze v soulad uvéstí pokus zmateční stížnosti, vložiti do stěžovatelova výroku ten smysl, že stěžovatel měl při svém výroku na mysli ostrý boj nynějšího presidenta republiky jako někdejšího profesora proti »klerikalismu« a stanovisko, jím prý před válkou mnohokrát vyjádřené, že by »klerikalismus« měl zmizeti. Nehledě k tomu, že podle §u 11 čis. 3 zákona na ochranu republiky je důkaz pravdy i přesvědčení o pravdě vyloučen, neměl by s oním ať již skutečným anebo jen domnělým bojem a stanoviskem nynějšího presidenta republiky jako někdejší osobnosti soukromé ani svým doslovem ani svým vnitřním smyslem naprosto nic společného výrok, přikládaný mu stěžovatelem, který, jak shora doveděno, přichází v úvahu jen jako hrubá nadávka a urážka celé značné části obyvatel státu, dle rozsudku: skupin národa. Konečně ani zjev, zmateční stížností dále zdůrazňovaný a rozsudkem aspoň přímo nevyvrácený, že totiž stěžovatel šel presidenta republiky vítat, nevylučuje možnosti, že se v zápětí dopustil činu, zakládajícího skutkovou podstatu urážky presidenta republiky, trestné podle §u 11 zákona na ochranu republiky i po shora blíže správně nastíněné stránce subjektivní. Této povahy neodníkala jeho výroku ani domnělá jeho snaha,

tvrzená zmateční stížností, by svůj výrok podepřel autoritativním prohlášením hlavy státu, naopak by podobná snaha onu trestnou povahu závadného výroku spíše ještě sesilovala.

Největší část oněch vývodů, jimiž brojí zmateční stížnost s hlediska důvodu zmatečnosti čís. 9 a) Šu 281 tr. ř. proti rozsudkovému výroku, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem podle Šu 14 čís. 2 zákona na ochranu republiky, týká se řešení otázky, zodpovězené rozsudkem kladně, zda popuzoval stěžovatel svým výrokem, směřujícím proti »Orlům«, k násilnostem proti jednotlivým skupinám obyvatelů pro jejich náboženství. Zdůrazniti dlužno, že tu jde o rozřešení otázky povahy po výtce skutkové, při němž momenty rázu právního ustupují téměř docela v pozadí. Zmateční stížnost namítá, že nalézací soud nerozeznává mezi náboženstvím a klerikalismem, a dovozuje, že základem »Orla« stejně jako strany lidové není náboženství, omezující se pouze na »forum internum«, nýbrž klerikalismus, boj o dosažení moci světské. Při tom poukazuje na historii vzniku »Orla« a na rozdíl mezi ním a jinými podobnými tělovýchovnými sdruženími (Dělnickými tělocvičnými jednotami a Federovanými dělnickými jednotami) na jedné straně a »Sokolem« na straně druhé. Než veškeré tyto námitky a k nim připojené podrobné úvahy nejsou s to, otřásti správností závěru, zároveň skutkového zjištění rozsudkového, dle jehož hlavní podstaty spolek »Orlů« tvoří určitou skupinu lidí, vyznačující se jistou kvalifikací svých členů, v níž nabývá rázu zjevné náboženské citění a prýšticí svým původem z pohnutek náboženských. Toto stanovisko, v rozsudkových důvodech ještě blíže a v podstatě případně doličené, dochází plné opory ve spolkových stanovách »Československého Orla«, podle jehož Šu 2 jest účelem spolku pěstovati výchovu a povznesení duševních a tělesných sil mládeže i dospělých členů v duchu křesťanském (a národním) a v duchu křesťanské solidarity a demokracie. Prostředkem k dosažení tohoto cíle je podle č. 1 druhého odstavce téhož Šu stanov mimo jiné pořádání náboženských kursů (dle obdobného ustanovení stanov »Jednoty Československého Orla: »Praktické vedení ke křesťanskému životu«); podle Šu 9 č. 9 stanov přísluší valnému sjezdu Čsl. Orla jmenovati čestnými členy osoby mimo jiné pro vynikající zásluhy o křesťanskou osvětu (dle stanov Jednoty i pro vynikající zásluhy o hnutí katolické). Za těchto okolností bylo by vlastně na místě, ponechati nepovšimnutými veškeré úvahy, v nichž se zmateční stížnost pokouší dovésti, že ve straně lidové, jejíž odnož spatřuje v Orelstvu, nabývá výrazu nikoli zjevné citění náboženské, nýbrž citění klerikální, že tudíž i »Orel« není spolkem náboženským, nýbrž tělovýchovným dle stanov a politickým dle tendence. Nelze však přehlédnouti, že podnět k těmto úvahám zavládl rozsudek, v jehož rozhodovacích důvodech se praví, že je to právě »legitimace strany lidové, v níž nabývá výrazu ono zjevné náboženské citění, jímž skonstruován byl také spolek Orlů«. Děje se tak zbytečně, neboť k svému závěru, dle něhož v kvalifikaci členů »Orla« jako skupiny lidí nabývá výrazu zjevné náboženské citění a dle něhož »Orel« sám prýští svým původem z pohnutek náboženských, mohl nalézací soud na podkladě ostatních svých shora naznačených případných úvah, nehledě ani ke spolkovým stanovám »Orla« dospěti přímo bez oné celkem zbytečné okliky, vedoucí k »Orlu« přes stranu lidovou.

Důsledně odpadá pak i potřeba obírat se zmínkami zmateční stížnosti o historii vzniku »Orla« a o rozdílech mezi jednotlivými tělovýchovnými sdruženími a stačí připomenouti, že ani rozsudek nespátřuje v »Orlu« spolek náboženský, ale ovšem ani ne spolek s tendencí politickou, za jaký tudíž v rozporu s předpisem Šu 288 čís. 3 tr. ř. a neprávem prohlašuje jej zmateční stížnost, čímž však pozbývá všeho podkladu i její stanovisko, že stěžovatel popuzoval proti »Orlům« nikoliv pro jejich náboženství, nýbrž pro jejich smýšlení politické. Na opačném stanovisku nalézacího soudu nebyl by zřejmě ničeho změnil ani ohled na svědecký údaj Eduarda D-a, dle něhož se svědek ozval proti stěžovateli po jeho výroku slovy: »Dovolte pane, neurážete příslušníky druhých politických stran«; nelze proto ani neúplnosti, která by činila rozsudek zmatečným podle čís. 5 Šu 281 tr. ř., spatřovati v tom, že se jeho rozhodovací důvody o onom údaji svědkově, zdůrazňovaném zmateční stížností, nezmiňují. Namítajíc dále, že stěžovatelův výrok nelze bráti doslovně, nýbrž že jest jen ukázkou vlivu války na způsob vyjadřování se, zmateční stížností dovozuje, že slovy stěžovatelovými nebylo míněno násilné odstranění, dokonce snad potření »Orlů«, nýbrž že jeho výrok měl ten smysl, že »Orly« sluší jako neodpovídající tradicím našeho národa odstraniti z našeho veřejného života a zabrániti jim zejména, aby oslavovali presidenta republiky, proti němuž příslušníci téže politické strany vedli před válkou ostrý boj. Než doslovně nepojímá stěžovatelova výroku, v němž je řeč o »postřelení« Orlů, ani rozsudek, který v něm spatřuje pouze popuzování k násilnostem proti Orlům vůbec. K tomuto výkladu stěžovatelova výroku byl však nalézací soud oprávněn nejen předpisem druhého odstavce Šu 258 tr. ř., nýbrž i v podstatě vhodnou úvahou rozsudkovou, dle níž k pojmu popuzování (výzvy) k násilnostem stačí, je-li svou povahou schopno zjednatí pro budoucnost stav, v němž pak výzva může přejíti ve skutek, při čemž se poukazuje rovněž nikoliv nevhodně na zjevy z posledních dob, skončivší tragicky. Zmateční stížnost v onom svém pokusu o jiný výklad stěžovatelova výroku směsuje »Orla« znovu a to, jak shora dovedeno, nemístně se stranou politickou, její konečný argument pak lze prostě odkázati na rozsudkové zjištění, dle něhož »Orlové« byli mezi účastníky slavnostního uvítání presidenta republiky na nádraží v K.

Čís. 1902.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Pojem »zástup« (§ 39 čís. 2 zák.) není omezen na shluky lidí, sešedší se na v o l n ě m prostranství (na veřejné ulici); spadá sem i seškupení lidí v uzavřené místnosti, přikázané jim za bydliště (šalandě).

(Rozh. ze dne 18. února 1925, Zm II 597/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu v Uh. Hradišti ze dne 21. listopadu 1924, jímž byl obžalovaný uznán vinným toliko přestupkem podle Šu 11 čís. 1 zákona ze dne 19. března 1923, čís. 450 sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek a uznal obžalovaného vinným přečinem Šu 11 čís. 2 zákona.